

Облікова картка НДДКР

Державний обліковий номер: 0224U032205

Державний реєстраційний номер: 0118U005378

Відкрита

Дата реєстрації: 14-08-2024



1. Етапи виконання

Номер етапу: 1

Назва етапу: Збір матеріалу і опрацювання джерел та наукової літератури, оформлення текстів і підрозділів монографії, написання статей

Початок етапу: 01-2019

Закінчення етапу: 12-2023

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

2. Виконавець

Назва організації: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 05416998

Підпорядкованість: Національна академія наук України

Адреса: вул. Грушевського, буд. 4, м. Київ, 01001, Україна

Телефон: 380442790292

Телефон: 380442787182

E-mail: inmo2006@ukr.net

WWW: <http://www.inmo.org.ua>

3. Власник результатів НДДКР (продукції)

Назва організації: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 05416998

Адреса: вул. Грушевського, буд. 4, м. Київ, 01001, Україна

Підпорядкованість: Національна академія наук України

Телефон: 380442790292

Телефон: 380442787182

E-mail: inmo2006@ukr.net

WWW: <http://www.inmo.org.ua>

4. Джерела та напрями фінансування

Підстава для проведення робіт: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

КПКВК: 6541030

Напрямок фінансування: 2.1 – фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

Джерело фінансування: 7713 – кошти держбюджету

Фактичний обсяг фінансування за звітний етап: 5396.908 тис. грн.

5. Науково-технічна робота

Назва роботи (укр)

Лексика індоєвропейських та інших мов: історія і сучасність в етнокультурному вимірі

Назва роботи (англ)

Lexicon of Indo-European and other languages: history and modernity in the ethno-cultural dimension

Реферат (укр)

Об'єкт дослідження – індоєвропейські мови. Мета роботи – типологічне дослідження лексико-семантичного, семасіологічного, словотвірного та фразеологічного рівнів романських, германських, балтійських, слов'янських та інших індоєвропейських мов; створення етимологічного, лексикологічного, фразеологічного, когнітивного та етнолінгвістичного опису названих мов відповідно до сучасних наукових вимог. Ключові слова: етимологія, лексикологія, лексикографія, історичний словотвір, антропоніміка, етніміка, мовні контакти, соціолінгвістика, культурологія, перекладознавство. Тема складалася із 12 частин (підтем): 1) «Запозичення в лексичному складі сучасних слов'янських, германських і романських мов»; 2) «Англійсько-українські міжмовні зв'язки на сучасному етапі»; 3) «Балто-слов'янські культурні зв'язки та їх відображення в мові»; 4) «Лексика східнослов'янського походження в кримськотатарській та інших тюркських мовах»; 5) «Соціолінгвістичні аспекти романсько-слов'янських мовних зв'язків»; 6) «Антропоніміка як сфера мовної взаємодії (на прикладі балто-слов'янських історичних контактів)»; 7) «Вербалізація концепту SUCCESS у сучасній англійській мові»; 8) «Інтернаціональна лексика в поетичному дискурсі»; 9) «Лексико-граматичні засоби каузації радості і гніву в польській мові: компаративні аспекти»; 10) «Особливості геймерського сленгу в германських, романських та слов'янських мовах»; 11) «Фразеологізми французького походження у білоруській мові (на матеріалі текстів В. Короткевича)»; 12) «Лінгвостилістичні засоби як складова поетичного дискурсу». Загальний обсяг опублікованих матеріалів із досліджуваної проблематики становить 25 друкованих аркушів.

Реферат (англ)

The object of research is Indo-European languages. The purpose of the work is a typological study of the lexical-semantic, semasiological, word-forming and phraseological levels of Romance, Germanic, Baltic, Slavic and other Indo-European languages; creating an etymological, lexicological, phraseological, cognitive and ethnolinguistic description of the named languages in accordance with modern scientific requirements. Key words: etymology, lexicology, lexicography, historical vocabulary, anthroponymy, ethnonymics, language contacts, sociolinguistics, cultural studies, translation studies. The topic consisted of 12 parts (subtopics): 1) "Borrowing in the lexical structure of modern Slavic, Germanic and Romance languages"; 2) "English-Ukrainian interlingual relations at the present stage"; 3) "Balto-Slavic cultural ties and their reflection in language"; 4) "Vocabulary of East Slavic origin in Crimean Tatar and other Turkic languages"; 5) "Sociolinguistic aspects of Romance-Slavic language connections"; 6) "Anthroponymics as a sphere of language interaction (on the example of Balto-Slavic historical contacts)"; 7) "Verbalization of the SUCCESS concept in modern English"; 8) "International vocabulary in poetic discourse"; 9) "Lexico-grammatical means of causation of joy and anger in the Polish language: comparative aspects"; 10) "Features of gamer slang in Germanic, Romance and Slavic languages"; 11) "Phraseologisms of French origin in the Belarusian language (based on the texts of V. Korotkevich)"; 12) "Linguostylistic means as a component of poetic discourse." The total volume of published materials on the researched issues is 25 printed sheets.

Індекс УДК: 811.1/.2, 811.1/.2:81-112:39

Коди тематичних рубрик НТІ: 16.41.21

6. Науково-технічна продукція (НТП)

НТП 1

Назва продукції (укр): Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діяхронії [Електронне видання] : збірник тез доповідей учасників круглого столу до 90-річчя з дня народження члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора А.П. Непокупного, м. Київ, 15 грудня 2022 року.

Назва продукції (англ): Balto-Slavo-Germanica: language contacts in synchrony and diachrony [Electronic edition]: a collection of theses of reports of the participants of the round table for the 90th anniversary of the birthday of the corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine, doctor of philological sciences, professor A.P. Nekupnogo, Kyiv, December 15, 2022.

Очікувані результати: Методи, теорії

Галузь застосування: Науково-дослідні організації лінгвістичного профілю, вища школа

Опис продукції (укр): У тезах доповідей, виголошених на круглому столі, висвітлено творчий шлях члена-кореспондента НАН України А.П. Непокупного (1932–2006) і низку пов'язаних із проблематикою його праць актуальних питань слов'янської, балтійської, германської, а також романської лексикології, етимології і семасіології, ономастики і діалектології індоевропейських мов (української, білоруської, польської, литовської, німецької, англійської, французької та ін.)

Соціально-економічна спрямованість НТП: Розвиток соціально-гуманітарної сфери суспільства, а відтак – і опосередкований вплив на економічний розвиток держави

Стадія завершеності НТП: Опублікований збірник тез

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023-12.2023

Виробник продукції: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України

Споживачі продукції: Мовознавці, фахівці суміжних галузей науки, викладачі

Перспективні ринки: Україна, країни Європейського Союзу

Права інтелектуальної власності: В Україні

Форми та умови передачі продукції: Безоплатний доступ до електронної версії збірника

7. Бібліографічний опис

- Аніщенко Л. В. Назви давніх народів Франції як джерело вторинної номінації у французькій мові. Мова і культура. К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2019. С. 82–91. (0,5 д. а.).
- Аніщенко Л. В. До історії апелятивації хорватського етноніма у французькій мові. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. К.: НАН України, Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов. 2019. С. 52–59. (0, 6 д. а.).
- Аніщенко Л. В. Самоназва французького етносу: семантична еволюція. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діяхронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2023. С. 109–114. (0,4 д. а.).
- Биховець Н. М. Про вплив українсько-англійських контактів XXI ст. на лексичний склад української мови. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діяхронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2023. С. 57–65. (0,4 а. а.).
- Биховець Н. М. Про вплив українсько-англійських контактів XXI ст. на лексичний склад української мови (у співавторстві). Мовознавство. 2023. № 6. С. 38–50. (1 д. а.).
- Вакулич М. І. Анатолій Павлович Непокупний: обрії ономастичних досліджень. Повідомлення української ономастичної

комісії. Київ. 2019. С. 26–33. (0,4 д. а.).

7. Вакулич М. І. До питання про походження антропонімів БУРНЕВСКИЙ, БУРНЬ. Матеріали Міжнародної наукової конференції до 150-річчя від дня народження академіка А.Ю. Кримського. Київ 19–20 жовтня 2021 р. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2021. С. 118–120. (0,2 д. а.).
8. Вакулич М. І. До невідомих сторінок: неопублікований «Указатель личных имен и географических названий» В. О. Розова. Студії з ономастики та етимології. 2022. С. 21–30. (0,5 д. а.).
9. Вакулич М. І. Антропонімні балтизми-композиції з основою vaiš- у руськомовних пам'ятках. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діахронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2023. С. 115–120. (0,3 д. а.).
10. Вакулич М. І. Slavica чи baltica: проблема етимології антропоніма на перетині мов. Світ мови – світ у мові: матеріали VII Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 27 жовтня 2023 р.; Український державний університет імені Михайла Драгоманова): тези доповідей / уклад. І. В. Воловенко, Т. В. Слива; за заг. ред. Ю. В. Кравцової. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 51–53. (0,2 д. а.).
11. Гонгало В. О. Etymology of Concept in the Context of Cognitive Studies. Мова і культура. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого. Вип. 22. Т. VII. 2020. С. 325–331. (0,4 д. а.).
12. Гонгало В. О. Структурна організація лексико-семантичного поля SUCCESS у сучасній англійській мові. Закарпатські філологічні студії. Вип. 19. Т. I. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 112–118. (0,75 д. а.).
13. Гонгало В. О. Корпусне моделювання прототипної структури концепту SUCCESS». Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». Острог: Видавництво НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 72–77. (0,5 д. а.).
14. Гонгало В. О. Corpus of American Commencement Speeches (CACS) in the Context of Cognitive Linguistics: Text Selection Criteria and Compilation Stages. Science and Education. A New Dimension. Philology. X (78). Issue. 266. 2022. С. 19–23. (0,5 д. а.).
15. Гонгало В. О. Вербалізація концепту SUCCESS в американських актових онлайн-промовах 2020 р. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діахронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2023. С. 84–90. (0,2 д. а.).
16. Дочу А. Р. Мовне законодавство і перспективи розвитку кримськотатарської мови. Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ. К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2019. С. 319–327. (0,4 д. а.).
17. Дочу А. Р. Лексика українського походження в кримськотатарській мові. Мова і культура. К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2020. Т. 5. Вип. 22. С. 134–139. (0,35 д. а.).
18. Дочу А. Р. The Turkic Origin of Some East Slavic Names of Birds. Turkic Languages. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag. 2020. Т. 254. Вип. 2. С. 163–170. (0,6 д. а.; Scopus).
19. Дочу А. Р. Кримськотатарські лексичні запозичення в українській мові (на матеріалі «Етимологічного словника української мови»). Збірник матеріалів IIIIV Конгресу сходознавців (до 150-ї річниці від дня народження Агатангела Кримського). Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2020. Ч. 1. С. 123–127. (0,24 д. а.).
20. Дочу А. Р. Вплив кримськотатарських запозичень на лексику української мови. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Кримськотатарська філологія: мова та література. Тюркологія та сходознавство». Т. 31 (70). № 1. 2020. С. 1–5. (0,57 д. а.).
21. Дочу А. Р. Тюркізми в литовській мові. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діахронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2023. С. 97–101. (0,2 д. а.).
22. Калинович Л. Р. Поетичне слово в дослідженнях А. П. Непокупного. Мова і культура. К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2020. С. 186–191 (0,2 д. а.).
23. Калинович Л. Р. Золото віршів, або Метафоричні мандри уяви (на матеріалі збірки поезій А. П. Непокупного «Золото вікон»). Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діахронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей

учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2023. С. 51п56. (0,5 д. а.).

24. Ківу М. В. Геймерський сленг англomовного походження в українській мові: загальна характеристика та особливості запозичення. Закарпатські філологічні студії. Вип. 24. Том I. 2022. С. 40п44. (0, 25 д. а.).

25. Ківу М. В. Про геймерські сленгізми в сучасному українському мовленні. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діахронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2023. С. 91п96. (0,2 д. а.).

26. Коваленко Д. І. Морфосинтаксическая структура коммуникативных ситуаций каузации радости (на материале польского языка). *Poznańskie studia polonistyczne. Ser. Językoznawcza*. 2020. С. 56п62. (0,5 д. а.).

27. Пономаренко В. П. Етнoніміка сучасних європейських мов і проблема національних стереотипів. *Мовознавство*. 2018. № 6. С. 11п19. (0,5 д. а.).

28. Пономаренко В. П. Новітні запозичення в українській мові: соціoкультурні аспекти. Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства: напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія: колективна монографія / [гол. ред. К. І. Мізін]. Переяслав-Хмельницький; Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2019. С. 354п361. (0,75 д. а.).

29. Пономаренко В. П. Новітні запозичення в українській мові: соціoлінгвістичні аспекти. Збірник тез I Міжнародної науково-практичної конференції «Переяславська мовознавча толока» (м. Переяслав-Хмельницький, 19п20 вересня 2019 року) / Гол. ред. К. І. Мізін. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 200п203. (0,25 д. а.).

30. Пономаренко В. П. Італійські, українські та інші етнoніми: соціoлінгвістичні компаративні аспекти. *Italian-Ukrainian Contrastive Studies: Linguistics, Literature, Translation* п Італійсько-українські контрастивні студії: мовознавство, літературознавство, переклад п *Studi Contrastivi Italo-Ucraini: Linguistica, Letteratura, Traduzione*. Wiener Slawistischer Almanach. Sprachwissenschaftliche Reihe. Sonderband 97. Berlin: Peter Lang GmbH. 2020. С. 165п176. (0,5 д. а.).

31. Пономаренко В. П. Лінгвістична карта Європи і багатомовність. Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ. К.: Вид. дім Дмитра Бурого, 2019. С. 241п250. (0,45 д. а.).

32. Пономаренко В. П. Іншомовні неологізми в сучасному українському мовленні: соціoкультурні виміри. Українська мова і європейський лінгвокультурний контекст. К.: Вид. дім Дмитра Бурого. 2019. С. 109п134. (1,05 д. а.).

33. Пономаренко В. П. Глотоніми в сучасних європейських мовах: соціoкультурний план. Мова і культура. К.: Вид. дім Дмитра Бурого., 2020. С. 159п165. (0,5 д. а.).

34. Пономаренко В. П. Назви циганського етносу в сучасній українській та інших європейських мовах в історичному і соціoлінгвістичному вимірах. *Slavia Orientalis*. Tom LXX. Nr. 3. 2021. S. 623п642. (1,3 д. а.; Scopus).

35. Пономаренко В. П. Etnónimos españoles y ucranianos en comparación con otras lenguas europeas: aspectos etnolingüísticos y culturoológicos. *Mundo Eslavo. Revista iberoamericana de Estudios Eslavos*. 20. 2021. С. 86п99. (0,9 д. а.; Web of Science Core Collection).

36. Пономаренко В. П. Східні народи і культури в етнoніміконі української мови: етимологічні, семасіологічні, соціoлінгвістичні аспекти. Матеріали Міжнародної наукової конференції до 150-річчя від дня народження академіка А. Ю. Кримського. Київ, 19–20 жовтня 2021 р. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2021. С. 129–134. (0,3 д. а.).

37. Пономаренко В. П. Каталанізми в сучасній українській мові. Актуальні аспекти міжмовних взаємин у сучасній науковій парадигмі. Міжнародна наукова конференція. Збірник тез доповідей. 15 листопада 2022 року. Київ: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2022. С. 50–54. (0, 25 д. а.).

38. Пономаренко В. П. Про українсько-баскійські лексичні паралелі, або Баскійські сліди в українському лексиконі. *Мовознавство*. 2023. № 2. С. 44п54. (0,75 д. а.).

39. Пономаренко В. П. Про українсько-баскійські лексичні паралелі. Славістика – покликання і доля (круглий стіл до 95-річчя з дня народження доктора філологічних наук Т. Б. Лукінової). 26 жовтня 2022 року. Збірник тез доповідей. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2023. С. 47–49. (0,3 д. а.).

40. Пономаренко В. П. Анатолій Непокупний і його Литавія, або Про походження назви Литви. Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діяхронії [Електронне видання]: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2023. С. 22-27. (0,3 а. а.).
41. Пономаренко В. П. Семантична еволюція іншомовних запозичень у сучасній українській мові (XXI ст.). Академік Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство. II. Збірник наукових праць до 100-річчя від дня народження (електронне видання). К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2023. С. 358–377. (1 д. а.).
42. Тараненко А. Л. Мовна політика в Литві та Україні в галузі стандартизації літературних мов у період 20-х п початку 30-х років. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Україна-Литва: історичні, мовно-культурні та туристські паралелі» (Київ, 19 листопада 2021 р.). К., 2021. С. 159-160. (0,3 д. а.).
43. Тараненко А. Л. Життєвий і творчий шлях А. П. Непокупного». Balto-Slavo-Germanica: мовні контакти в синхронії і діяхронії: збірник тез доповідей учасників міжнародного круглого столу, м. Київ, 15 грудня 2022 року. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2023. С. 8-14. (0,5 д. а.).
44. Тараненко А. Л. Литовсько-українські паралелі у кодифікуванні лексичного складу цих мов у новітній період (з 1990 р.) / Lietuvių ir ukrainiečių paralelės kodifikuojant šių kalbų leksiką naujuoju laikotarpiu (nuo 1990 m.). Україна – Литва: історичні, мовно-культурні та туристські паралелі: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (Анікщай, 20-21 серпня 2023 р.). К.: ТОВ «Геопринт», 2023. С. 35-37. (0,5 д. а.).
45. Тараненко А. Л. Konferencija karo dienomis / Конференція під час війни. Gimtoji kalba. 2023. № 10 (676). Р. 19-27. (0,5 д. а.).
46. Терещенко С. І. Роль і місце фразеологічного арсеналу в ідіостилі В. Короткевича. Роднае слова. Мінск. 2020. № 1. С. 45-47. (0,5 д. а.).
47. Терещенко С. І. Особливості вживання фразеологізмів французького походження в білоруському художньому тексті (на матеріалі творів В. Короткевича). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск 53. Том 2. Дрогобич, 2022. С. 203-207. (0,5 д. а.).
48. Терещенко С. І. Фразеологізми іншомовного походження в текстах В. Короткевича. Славістика – покликання і доля (круглий стіл до 95-річчя з дня народження доктора філологічних наук Т. Б. Лукінової). 26 жовтня 2022 року. Збірник тез доповідей. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2023. С. 62–63. (0,5 д. а.).
49. Шкіль К. П. Епітет як елемент формування індивідуально-авторського стилю (на матеріалі поезії А. Фета). Закарпатські філологічні студії. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2022. Вип. 22. Том 1. С. 59–79. (0,5 д. а.).
50. Шкіль К. П. Літота як засіб відтворення індивідуально-авторського стилю (на матеріалі поезії А. А. Фета). International Science Journal of Education & Linguistics. Vol. 2. No. 3. 2023. Р. 97–105. (0,3 д. а.).
51. Шкіль К. П. Інверсія як елемент формування індивідуально-авторського стилю (на матеріалі перекладів поезії Г. Гейне). KELM (Knowledge, Education, Law, Management). № 4 (56). 2023. С. 135–142. (0,5 д. а.).

8. Звітна документація

Кількість сторінок в звіті: 36

Мова звіту: Українська

Кількість файлів у звіті: 1

9. Заключні відомості

Перелік осіб-виконавців

Аніщенко Лілія Василівна

Биховець Наталія Миколаївна (к. філол. н.)

Вакулич Марія Іванівна

Гонгало Вікторія Олегівна

Дочу Аліна Рашитівна (к. філол. н.)

Ківу Марина Володимирівна

Калинович Людмила Романівна

Коваленко Дарина Ігорівна

Тараненко Аушряле Леонардівна (к. філол. н.)

Терещенко Сергій Іванович

Шкіль Катерина Петрівна

Керівник організації:

Ажнюк Богдан Миколайович (д. філол. н., професор)

Керівники роботи:

Пономаренко Володимир Панасович

**Керівник відділу реєстрації наукової діяльності
УкрІНТЕІ**



Юрченко Т.А.